

ברכת כוהנים בזמן הזה בחיפה ובצפון הארץ

כשהגעתי מירושלים לחיפה לכהן בעיר כרבה הנבחר, הופתעתי לגלות כי למרות מנהג ארץ ישראל, שהורגלתי בו מבית כ"ק אבי מורי הרב הנזיר הקדוש הכהן זיע"א, כפי שנוהגים בירושלים גם האשכנזים ולא רק הספרדים, לעלות לדוכן ולברך ברכת כוהנים בכל יום, המנהג שמצאתי בחיפה הוא כמנהג האשכנזים בצפון הארץ, לעלות לדוכן ולברך ברכת כוהנים רק במוסף של שבת ובכלל בתפילות המוספין למינן. היו בעיר רק מניין אחד או שניים של אשכנזים שנהגו כמנהג ירושלים, לעלות לדוכן ולברך בכל יום.

שמתי אל לבי לברר עניין ברכה זו ולנסות להחזיר עטרה לישנה: לעלות לדוכן בכל יום בכל הקהילות ובתי הכנסת, ולא רק בקהילות הספרדים, שכידוע הם עולים לדוכן בכל יום גם בחו"ל. בעצה אחת עם עמיתי הרב הראשי הספרדי דאז בחיפה, הגאון הרב אליהו בקשי דורון שליט"א, לימים רבה הראשי של ארץ ישראל, פנינו בקול קורא אל הרבנים וראשי הקהילות. בקונטרס הלכתי שצירפתי כתבתי בין היתר את הדברים הבאים.¹

*

יסוד ההלכה, שיש מצוות עשה לברך את ישראל בכל יום, מפורש אצל הרמב"ם, ומוסכם אצל רוב רבתינו הראשונים.

הרמב"ם כולל מצוות ברכת כוהנים בספר המצוות שלו, עשין מצווה כו, בסדר המצוות שנצטוו בהן הכוהנים במקדש. המצוות שלפניה: מצווה כד – קידוש ידיים ורגליים כל זמן שיצטרכו להיכנס בהיכל ולעבוד עבודה, מצווה כה – שנצטוו הכוהנים להדליק את הנרות תמיד לפני ה'. המצווה שלאחריה, מצווה כז – "להשים לחם הפנים לפניו תמיד". הרי, לכאורה, במצוות שבמקדש עסקינן. אלא אף על פי כן,

1. הקונטרס במלואו והמכתבים המוזכרים בסוף המאמר פורסמו בתחומין ב, אלון שבות, תשמ"א.

לעניין ברכת כוהנים, סתם הרמב"ם לשונו ולא פירש מקומה, אם במקדש או בגבולין, ולפי כמה גרסאות בדבריו, כפי שנראה, גם לא נתפרש זמנה, אם בזמן הזה או אולי רק בזמן הבית.

זו לשונו הקצרה של הרמב"ם, בספר המצוות מצווה כו:

היא שצוה הכהנים לברך את ישראל, והוא אמרו ותעלה, "כה תברכו את בנו ישראל" (במדבר ו', כג). וכבר התבארו דיני המצוה הזו בפרק האחרון ממגילה (כד ע"ב) ותענית (כו ע"א – כז ע"א) ובשביעי ממסכת סוטה (לז ע"ב).

אמנם לגבי זמנה של מצווה זו יש נוסח בדברי ספר המצוות המוסיף אחרי התיבה "ישראל" "בכל יום", דהיינו, "שצוה הכהנים לברך את ישראל בכל יום". כך הנוסח בספר המצוות שהוציא הגאון ר' חיים הלר זצ"ל, וכן בהוצאת ידידי הגאון הרב יוסף קאפח שליט"א חבר בית הדין הגדול שבירושלים, שכידוע העתיק בעצמו הלשון מערבית שהיא השפה שנכתב בה ספר המצוות לרמב"ם.

הרמב"ם בפרק י"ד של הלכות תפילה, המוקדש כולו לדיני ברכת כוהנים, הקדים עניין ברכת כוהנים בגבולין, ואחרי שפירש את דין התפילות: שחרית, מוסף ונעילה שבהן כוהנים נושאים כפיהם (על פי פרק בתרא דתענית) ודיני הברכות בתפילות שבתעניות, פתח לבאר שם הלכה ג: "כיצד היא נשיאת כפים שבגבולין..." ורק בהלכה ט שם: "כיצד ברכת כהנים במקדש...", אמנם הלשון "בגבולין" או "במדינה"² אומרת דרשני. לכאורה יש לדקדק בלשון הרמב"ם שנקט לשון שבדרך כלל בלשון חז"ל שייכת לגבולי ארץ ישראל בזמן שהמקדש קיים, וכידוע קיימת שיטה מיוחדת לרמב"ם בעניין 'מדינה', אבל הדברים לא מסתברים כאן כך. ועדיין צריכים בירור, כפשוטם, שנוהגת גם כן בכל מקום ובכל זמן.

יסוד הדברים בתענית כו ע"א, משנה וגמרא בסוגיית "בשלשה פרקים בשנה", שם מפורש העניין כולו. דעת ר' מאיר, שעל פיו סתם משנה: ארבע פעמים ביום, שחרית, מוסף, מנחה ונעילה; דעת חכמים, ומאן חכמים, ר' יהודה: שחרית ומוסף יש בהן נשיאת כפיים. במנחה ובנעילה אין בהן נשיאת כפיים; ודעת ר' יוסי: נעילה יש בה נשיאת כפיים. מנחה אין בה, והטעם: משום שכרות, וגזרה תענית אטו כל השנה וכו'. להלכה נפסק כר' יוסי: שלא גזרו בנעילה, וגם במנחת הצום לעת ערב דדמיא לנעילה, וכן הדין להלכה, ואכמ"ל.

2. שכתב שם הלכה יד: "במקדש מברכין ברכת כהנים פעם אחת ביום אחר תמיד של שחר... אבל במדינה מברכין אותה אחר כל תפילה, חוץ ממנחה, כמו שאמרנו".

ברכת כוהנים בזמן הזה בחיפה ובצפון הארץ

הרי מפורש לפנינו דין נשיאת כפיים בכל יום, בכל תפילה, חוץ ממנחה שפטרו משום שכרות ותפילת מעריב שאינה ביום. כך למדנו בספרי במדבר שם, בדברי ר' יונתן:

אי מה להלן ראש חודש וקרבת ציבור וכהן גדול אף כאן וכו', ת"ל: 'כי בו בחר ה' א-להיך מכל שבטיך לעמוד לשרת בשם ה' הוא ובניו כל הימים' – מקיש בניו לו, מה הוא בנשיאת כפיים, אף בניו בנשיאת כפיים.

ופירש הגאון מלבי"ם:

אך כבר אמר: 'לשרתו הוא ובניו', ששרות שניהם שוה, ושאינן חילוק בין הזמנים דהא כתיב כל הימים.³

באמת קצת צריכה עיון הלשון של הרמב"ם בספר המצוות: "בכל יום". הלא זו הייתה המצווה שבמקדש, ואילו בגבולין, במדינה, פסק בעצמו במשנה תורה, מברכים אותה אחרי כל תפילה (דהיינו בברכה אחרונה לפני "שים שלום" שבתפילת י"ח), חוץ מן המנחה, מפני הטעם המפורש בגמרא, וערבית – משום דלילה לאו זמן עבודה היא. אולי זאת כוונתו של הרמב"ם, מצווה חיובית יש רק לגבי פעם אחת ביום, אבל מצוות עשה מקיים בכל פעם שמברך, כפי שנברר להלן, הן לגבי התפילות השונות והן לברכה בפני ציבורים שונים, ואפילו באותו ציבור בתפילה נוספת.

*

עוד ביררנו בקונטרס את שיטות האחרונים בהרחבה. נביא להלן את עיקרי הדברים.

*

ידועים דברי הב"י סוף סי' קכ"ח שכתב:

כתב האגור שנשאל מהר"י מולין: למה אין הכהנים נושאים כפיהם בכל יום, מאחר שהיא מצות עשה? והשיב: מפני שמנהג הכהנים לטבול מקודם כמו שכתוב בהגהות מיימוניות, ובכל יום קשה להם לטבול בחורף, ולכן עלה המנהג דוקא ביום טוב, וגם מטעם ביטול מלאכה, וכשהכהן אינו נקרא אינו עובר.

וכתב הב"י:

דחק עצמו לקיים מנהג מקומו. ואינו מספיק, כי מה שכתב שנוהגים לטבול קודם, האי חומרא דאתי לידי קולא היא. ותלי תניא בדלא תניא, שהרי טבילה לנשיאות כפיים לא

3. אגב, בסוגית סוטה לח ע"א מוחלפת השיטה, ודברי ר' נתן הם דברי ר' יונתן שלפנינו.

הזוכרה בתלמוד, ואם הם נהגו לטבול ולהחמיר, למה יבטלו בשביל כך שלש עשה בכל יום? ואף על פי שאינו עובר אלא אם כן נקרא, מכל מקום מוטב להם שיקיימו עשה בכל יום ולא יטבלו, כיון שאינם מחוייבים שיטבלו. ועל ידי כן יניחו מלקיים שלש עשה בכל יום, וישר כחם של בני ארץ ישראל וכל מלכות מצרים שנושאים כפיהם בכל יום, ואינם טובלים לנשיאות כפים.

אמנם הרמ"א בדרכי משה ס"ק כא האריך להמליץ על המנהג וכתב:

מחמת ביטול מלאכה לעם שבאלו הארצות, שהכהנים והעם טרודין במחייטן בגלותן. ואין להם לפרנס בני ביתם כי אם הלחם אשר ילקטו בזיעת אפם דבר יום ביומו... ואינם שרויים בשמחה, ולכן אין נושאים כפיהם ביום שיש בו ביטול מלאכה לעם. ואף בשבת אין נושאים כפיהם מפני שטרודים במחשבתן והרהורים על מעשה ידיהם שעברו ושעתידים להיות ויגוח גופם קצת מעמלם. ואינם שרויים כ"כ בשמחה כמו ביו"ט שנאמר בו: "ושמחת בחגך". ולכן נשתרכב המנהג (נראה מדבריו שלהתייחס למקור המנהג בשלילה. שי"כ) שלא לישא כפים כי אם ביו"ט, כן נ"ל.

מרב הגאון בעל מטה אפרים בספרו האריך לקיים המנהג שבח"ל:

אבאר לו כי המנהג שאנחנו נוהגין היום שלא ישאו כהנים כפיהם כי אם ביום טוב, ויש מקומות שנהגו אף בשבתות, הוא מנהג קדום יותר מן חמש מאות שנה, כמבואר בספר תשב"ץ קטן שחיבר תלמידו של מהר"ם מרוטנבורג... וכן כתב בכל בו סימן קכה וז"ל: "ואין המנהג עתה לעשות נשיאת כפים אלא בשבתות וימים טובים, ואפשר כי נמנעו מפני טורח ציבור" עכ"ל. ואחריהם החזיקו מהרי"ל... והאגור, והדרכי משה, ובשולחן ערוך בהג"ה, והט"ז והמג"א... ונראה מדבריהם שאין לזוז מן המנהג, וכן נראה מדברי שאר אחרונים. ואף הב"י לא כתב כי אם שיישר כחם של בני ארץ ישראל ומלכות מצרים וכו', אבל מכל מקום לא מוקי אנפשיה לכתוב שראוי לבטל המנהג כדרכו בשאר מקומות כשמזכיר מנהג שאינו ישר בעיניו... שהרי הם קיבלו עליהו חומרה זו לטבול לנשיאת כפים. וכיון דליכא על כל פנים דררא דאיסורא... דכל שלא נקרא אינו עובר... כיון שהמנהג נתייסד על פי וותיקין ונעשה מעשה בפני גדולי הראשונים... וכל שאר גדולי הדורות עד זמנינו זה... לא נשנה. (תשובות בית אפרים, או"ח סי' ו')

הבית אפרים נותן בהרחבה טעם חשוב למנהג:

על פי מה דאמרינן בכתובות דף כד (ע"ב): "איבעיא להו מהו להעלות מנשיאות כפים ליוחסין? וכו' ואי בעית אימא השתא נמי בתרומה דרבנן אכול בתרומה דאורייתא לא אכול כו'", הא קמן דאיסורא דאורייתא לא שבקינן להו, דספיקא הוי כיון שלא מצאו כתבם המתייחסים. וכן כתב הרמב"ם פרק כ' מאיסורי ביאה (הלכה א)... ובש"ת

ברכת כוהנים בזמן הזה בחיפה ובצפון הארץ

מהרשד"ם (אה"ע סימן רלה) כתב... הרי שהכהנים שבזמנינו אינם כהנים ודאי רק ספק...
ולפי זה... איך נאכיל אותם דבר האסור להם ונצוה אותם לישא כפיהם, דהא זר הנושא כפיו עובר בעשה...

עיינ שם בכל דבריו, שהארץ ליישב מנהג ארץ ישראל ומלכות מצרים הנוהגים שעולים בכל יום אף על פי שאין בידם כתבים המתייחסים, וכן מנהג חו"ל שעולים ביום טוב, על פי סוגיית הגמרא כתובות ודברי ר' יוסי: "גדולה חזקה... הרי אתם בחזקתכם", שלא רצה להורידם מחזקתם. והרי בני ארץ ישראל נושאים כפיים בכל יום משום שכבר הוחזקו בה משנים קדמוניות.

עוד האריך שם ליישב, בדוחק, ההבדל בין יום טוב וכל השנה שבחו"ל:

ומכל מקום הניחו אותם לישא כפיהם ברגלים על פי חזקתם שהחזיקו כדי שלא תשכח תורת כהונה מהם...

עיינ שם בכל דבריו על החילוק בין בני ארץ ישראל ובני חו"ל. בדבריו הוא הסתמך על דברי מהרש"ל (ים של שלמה, בבא קמא פרק ה' סי' לה), וסיכם:

כי ביאר להדיא דכהני זמנינו גריעי טפי מהכהנים שעלו בזמן בית שני... לפי שבאורך הגלות וגזירות וגירושינ נתבלבלו הרבה. ובזה נחה שקטה דעתי בחילוק שבין בני א"י ומלכות מצרים לבין בני גולה שבמדינות אילו, משום דבני א"י ומלכות מצרים שביתתם במקומם כמאז כן עתה... מה שאין כן אנן בני מדינות אלו ומדינות אשכנז שהורקנו מכלי אל כלי ומגולה אל גולה...

עיינ שם בכל דבריו, ובמיוחד בהשערתו שכתב:

וקרוב בעיני שאחרי שנת תתנ"ו, שאז היה שעת חירום ברוב מדינות הללו... ולפי שראו חכמי הדורות שנתבלבלו הרבה, עמדו וגדרו גדר גדול בדבר שלא לישא כפיו בכל יום רק ביו"ט כדי שלא תשכח תורת כהונה מהם וכדאמרינן פרק הזרוע גבי אביי שקל מתנתא במעלי יומא דכפורי לאחזוקי נפשיה בכהני... כיון שהמתנות מרובות אם לא יקח יהא נראה שאינו כהן ע"ש, וה"נ ביו"ט שזמן קהלה לכל הוא, והכהנים והעם כולם בבית הכנסת ואין לבם על טרדת מזונות מחייתם ומלאכה כלל, אי לא פרסי ידיהו ואמרו העולם שיודעים בעצמם שאינם כהנים...

לכאורה עלינו להעיר, שכל זה לא שייך בזמן הזה בארץ ישראל. שהרי הכוהנים באים בכל יום מירושלים ותל אביב לחיפה והצפון, ובמקומם מוחזקים ועולים, ולמה תתבטל בחיפה חזקתן? ואין זה לכאורה בכלל דבריו של הבית אפרים. גם על פי

שיטתו שלא המקום גורם אלא חזקת בני המקום, והרי בני ארץ ישראל יש לומר – כיוון שהוחזקו בכהונה – הוחזקו.

עיינ עוד שם שנתן הבית אפרים טעם למנהג, על פי מה שכתב הפרי חדש (או"ח קכ"ח, ס"ק לט) בשם ספר המקצועות, שכשיש אישה נידה בביתו של הכוהן אסור לו לשאת את כפיו.

אמנם הפרי חדש כתב שדברים אלה אין לפרסם, שאינם מעיקר הדין, והנח להם לישראל מוטב שיהיו שוגגין ולא יהיו מזידין, אבל בעל בית אפרים כתב:

ומי הוא אשר לא יחוש לזה כלל, כיון שספר המקצועות חיבר רבינו חננאל גאון... ואף שהפר"ח כתב שאין לפרסם הדבר, הנה אני מוכרח לגלות סוד ולפרסם הדבר בכדי שידעו שלא ידברו סרה על המנהג...

עיינ שם שהעתיק דברים חריפים כדרבנות שכתב הראב"ד בחידושיו למסכת תמיד בשם ספר המקצועות בעניין זה עד שסיים, שעליו הכתוב אומר:

וּבְפֶרְשְׁכֶם פְּפִיכֶם אֶעֱלִים עֵינֵי מְקָם... (ישעיהו א', טו)

וגם הראב"ד מסיים: "והמחמיר מתברך". והעתיק הבית אפרים עוד דברי הגאון המקובל הקדוש ר' חיים אלפאנדרי בספר דרך הקודש:

ואני שמעתי רוב קהלות אשכנזים אין הכהנים נושאים כפים בכל תפלה ותפלה כי אם פעם אחת בחודש דיים, ולתקופת השנה וביה"כ, אפשר שחוששין לזה האיסור.

ומסקנתו של הבית אפרים:

וכיון דכלא ברכת כהנים ליכא איסורא, ובברכתם איכא חששא דתועבה... ודאי שב ואל תעשה עדיף, ויותר טוב להחמיר שלא לברך ולקבל ברכת שמים שהבטיחנו הראב"ד, ואף על פי שכוונתו שראוי לכהן להחמיר להיות נשמר מאשה נדה, שלא ליכנס בבית שהיא שם, מ"מ אנן לא אפשר לן בהכי, וממילא שאין להם לישא כפיהם כלל.

הנה, אף על פי שכתב כך מרן הבית אפרים, הרי ידוע ומפורסם מה שכתבו בשם הגאון החסיד הגר"א מווילנה, שהוא אבי היישוב הישן בארץ ישראל והאשכנזים נוהגים על פיו זיע"א, שלא שם לבו לכל אלו החששות, ודעתו הייתה שחייבים הכהנים לישא כפיהם בכל יום גם בחו"ל, ורצה קדוש עליון זה להנהיג כך גם בבית מדרשו, אלא שלא עלתה בידו. אולי אפשר להבין בדעתו, כי בוודאי אפשר להיזהר ולסדר בכהנים מיוחדים שאפשר לקיים המצווה על פיהם, וגם להנהיג לטבול לבעל קרי לפני התפילה

ברכת כוהנים בזמן הזה בחיפה ובצפון הארץ

ולהישמר בטהרה, ולא לבטל מצווה עשה מן התורה. בייחוד חשוב מאוד לענייננו מה שכתב תלמידו הגדול ממייסדי הישוב האשכנזי בארץ ישראל, הגאון רבי ישראל משקלוב:

מנהג יפה בכל א"י שהכהנים נושאים כפיהם בכל ימות החול...

(פאת השולחן הלכות ארץ ישראל ב', טז)

ובהערה:

ובכוללנו מיום שזכינו לקבוע ישיבתנו בא"י ובירושלים עה"ק מנהגינו שהכהנים נושאים כפיהם בכל יום ובשבת ויו"ט כדת. וכן הוא דעת רה"ג נ"ע.

ומעניין מה שכתב הגאון רבי שמואל העליר מצפת במכתב לגאון רבי עקיבא יוסף שלזינגר, ששמע מבעל פאת השולחן ששמע כמה פעמים מפי הגר"א, שהיה הולך מעיר לעיר, והיה מתבטל מתורה ומתפילה לו היה בידו לתקן לטובת הכלל נשיאת כפיים בכל יום (הסכמה לספר בית יוסף חדש, ירושלים, תרל"ו). ועיין עוד מה שכתב בספר עליות אליהו בשם הגאון ר' חיים מוולוז'ין:

כמה פעמים השתוקק רבו ז"ל להנהיג בביהמ"ד שלו, שיהיו הכהנים נושאים כפיהם בכל יום, ולא ערב לכו לעשות מעשה, עד שפעם אחת באמצע היום החליט בדעתו שלמחר ישאו הכהנים כפיהם, והנה באותו היום לקחוהו ונתנוהו בתפיסה על העלילה שהעלילו עליו כמפורסם. כנראה שמן השמים עכבו הדבר. ובאותו הסיפור אמר עוד דודי הגאון ז"ל, שפעם אחת החליט בדעתו גם הוא, שיצוה בעירו וולאזין למחרת שישאו הכהנים כפיהם, והנה בלילה השייך ליום המחרת נשרף הבית המדרש. (עליות אליהו, וילנה, תרט"ז, מעלות הסולם, הערה יג)

אמנם כל זה בחו"ל, אבל בארץ ישראל: זכות ארץ הקודש מגנא ומצלא, ובמיוחד שמנהג ארץ ישראל לעלות לדוכן בכל יום, וה' יפרוס עלינו ועל כל יושבי ארץ ישראל סוכת שלומו.

לסיכום הדברים נעתיק כאן מה שכתב הגאון ר' יחיאל מיכל אפשטיין⁴:

והנה ודאי אין שום טעם נכון למנהגינו לבטל מצות עשה דברכת כהנים כל השנה כולה, וכתבו דמנהג גרוע הוא... ומקובלני ששני גדולי הדור שבדורות שלפנינו כל אחד במקומו רצה להנהיג נשיאת כפים בכל יום וכשהגבילו יום המוגבל לזה, נתבלבל

4. דבריו הם היפוכם ממש של דברי בעל בית אפרים שהבאנו בשמו כמה וכמה טעמים לביטול ברכת כוהנים בכל יום.

העניין ולא עלה להם, ואמרו שרואים שמן השמים נגזרה כן.
(ערוך השולחן או"ח קכ"ח, סד)

אם כן, על פי דברי ערוך השולחן, גזרה מן השמים יש כאן ועלינו, הכוהנים וכל ישראל, לעורר ולהתחזק בתפילה ולבקש רחמים ותחנונים לבטל הגזרה ולזכות לברכה מן השמים מפייהם של כוהנים, שעליהם הכתוב אומר, "ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם", ולקיים מצוות "כה תברכו", לברך ולהתברך מפייהם של כוהנים, שגם המתברכים בכלל המצווה כמו שכתב ר' אלעזר אזכרי:

ישראל העומדים פנים כנגד פני הכהנים בשתיקה, ומכונים לבם לקבל ברכתם כדבר ה', הם נמי בכלל המצוה. (ספר חרדים, ירושלים, תשד"ם, פרק יב אות יח)

*

את קונטרסי סיימתי בדברים הבאים:

לכן אמרתי: את אחיי אנכי מבקש, הרבנים היושבים על מדין פעה"ק חיפה להיקהל ולעמוד על נפשם, להתקין תקנה, לחזק ידי עושי מצווה: לעלות לדוכן בכל יום בשחרית, ובייחוד בשבת, בשחרית ובמוסף, ולהנהיג המנהג על דעת הרבנים וראשי הקהל שבכל קהילה לסדר מקום מיוחד לנטילת ידיים, ומקום מתאים לדוכן לפני ארון הקודש, ולסדר כל הצריך לכך, וגם לפרסם את הדבר ברבים, ולחזק ידי עושי מצווה, שזכות הרבים תלוי בה והיא משפיעה שפע ברכה לכלל ישראל.

ונסיים בברכה, בכבודם של קודמינו ברבנות הראשית דחיפה עירנו, שאנו חייבים ביקרם. שמעתי מפי נאמנים – שקודמי הגדול, רב האי גאון מרן הרב הראשי לחיפה הרב הגאון מוה"ר יהושע קניאל זצ"ל, נצטער הרבה על הדבר, וביקש לתקן תקנה זו, ולא אסתייעא מלתא בידו, אבל דעתו הייתה, ורצונו הטהור, שיש לנהוג בחיפה מנהג ירושלים דווקא, ולא מנהג הגליל, וכך שמע מפיו אחד מגדולי ירושלים בזמן שיחתו בנושא זה עם מרא דארעא דישראל ראש הרבנים בישראל הגר"א הרצוג זצ"ל, ומסר לי על כך בעל פה. ובוודאי, אנו מקווים, שאם יסייענו ה' לתקן הדבר, יהיה בכך משום זכות ועילוי לנשמתו נ"ע, ונחת רוח נעשה לו וכבוד לזכרו, וזכר קודמו הגדול, הרב הראשי לחיפה הגאון רבי ברוך מרקוס זצ"ל, שהיה עמו בעצה אחת בעניין זה, להנהיג בחיפה מנהג ירושלים עיה"ק, אלא שלא נסתייע הדבר בידם. יהיו נא למליצי יושר בעבורנו, שנזכה להוציא מחשבתם הטובה מן הכוח אל הפועל. אנו תפילה: יהא רעוא דנימא מילתא דתתקבל ויעלה הדבר לרצון לפני חכמי ישראל, והבא ליטהר מסייעין לו מן השמים.

ברכת כוהנים בזמן הזה בחיפה ובצפון הארץ

ויהי רצון שיקוים בנו – בך יברך ישראל: ב"ך, ראשי תיבות – ברכת כוהנים, ונזכה לכוון בנשיאת כפיים ובברכות כוהנים כל צירופי השמות הקדושים, והכוונות הטהורות שלימדונו רבותינו (כמו שנתפרשו בספר שפע טל הקדוש) ולהשפיע שפע רב מהעולמות העליונים לברכה ולישועה, ולכלי מחזיק ברכה ב"ד תיבות של ברכת כוהנים ובתיבה ה"טו שהיא "שלוש", ונזכה לברכה המשולשת שבתורה, על כל הספירות והשמות הכלולים בה ולבטל ולהמתיק ב"כה" תברכו, הדינים הנעשים בכ"ה בתי דינין היושבים במקום לדון את ישראל, ויתקיים בנו מקרא שכתוב: "ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם".

נסיים, בברכת אהבת כהונתנו מקודש, לכל אחינו בני ישראל היושבים פעיה"ק חיפה ת"ו, ולכל תושבי ישראל, ולכלל אחינו בית ישראל, ה' ינצרים ויחיים, בכל אתר ואתר בארץ ישראל ובתפוצות הגולה: יהי רצון שנזכה במהרה לראות כוהנים על דוכנם, לוויים בשירים וזמרים וישראל במעמדם, ושם נעלה ונראה ונעשה את חובותינו בבנין בית קדשנו, שיבנה ויכונן במהרה בימינו, אמן.

*

לפנייתי זאת זכיתי לחיזוק ולהסכמה מאת מו"ר מרן הגרצ"י הכהן קוק זצ"ל, שכתב אליי:

אין קץ להודות לך על אשר שמחתני במכתב הודעתך שזכית שם להעמיד מצוותנו על קיום אמתתה של זו בברכתה באהבה. יישר כחך וחילך לאורייתא ולברכתה באהבה כדינה. וזכות מיוחדת היא זו להקמת המצווה של תורה במקום שהייתה חסרה ומוזנחת. זכות הרבים של מצוותנו, ובייחוד הקמתה במקום חסרונה, הלא תעמוד לך ולאשר לך לאויטו"נ. וכמבואר כן בפרטיות בספר החרדים להר"א אזכרי ז"ל. וכמו שמפורט כן בייחוד בברכתה של המצווה: באהבה. ולאפוקי מן כונה מסולפת, ששמעתי בשעתה מאת ר' מיכל טיקצינסקי ז"ל, שיוכל להיות ביחס אל מי שאינו אוהבו, כי יחונך הוא מכוון שתיחנק, ר"ל, ונגד זה ההתהפכות לברכה, וההתהפכות לברכה הלא היא בערך עליון מיוהד, במקום שהייתה חסרה לגמרי. והקב"ה מקור הברכות וזכות החזרת ברכותיו האמורות ומפורשות ומצוות התורה תעמוד לך ולכא"ל לאויטו"נ, לכולהו תנאי לר' ישמעאל ולר' עקיבא כדאית להו במס' חולין, וכל ישראל יתברכו ויתמלאו באהבה שלמה ונאמנה.

ראוי להזכיר מה שזכיתי לשמוע ולקבל במכתב מאת מרן האדמו"ר מלובביץ' זיע"א, שכתב אלי בנספח למכתב ברכה לשנת תש"מ במכתבו מ"מי הסליחות התשל"ט":

את כת"ר רוב הסליחה על שלא עניתי בעניין דברכת כהנים בארץ הקודש, כי מתלבט אני רבות בנידון זה בהמסקנא בזה ובפרט בנוגע למעשה בפועל – והרי זה העיקר. דמחד גיסא כיון שבלשון חז"ל אין לך יום כו' מרובה מחברו יש לצדד ולהתייגע וכו' להרבות בכל עניני ברכה, ובמיוחד בברכת כהנים שהיא "נמשכת במהירות דרך כל העולמות באין מונע ומעכב ואין מעיינים בדין כלל" (לשון רבנו הזקן – בעל התניא והשו"ע – בס' ליקוטי תורה ס"פ קרח), ולאידך גיסא, אף שלא חת אדמו"ר הזקן מפני כל ובירר וקבע נוסח תפלה וכו' – הרי בנוגע לברכת כהנים מסופר שאמר (הל' – בערך) דהי' רוצה להחזירה כו' שתהי' קיום מצוות עשה זו בכל יום (גם בחו"ל). ובכל זה לא עשה בזה וכו'. ודווקא מפני שלא ידוע הדבר והטעם (בבירור) קשה עוד יותר השקו"ט וכו' בזה. ולהורות חצי דבר – הרי זה גופא – שלילת החצי השני, כמובן. ולכן הנהגתי בזה כהוראת חז"ל הנח להם לישראל כו'.

מעניין להוסיף, כי כשזכיתי ליחידות אחרי חליפת מכתבים זו, שאל אותי הרבי, כשחיוך של נהרה על פניו: נו מה נשמע עם ברכת כהנים? עניתי, שקהילות רבות קיבלו עליהן כבר ועולים בכל יום. על זה הגיב באידיש "זייער גוט" (טוב מאוד) פעמיים. אז העזתי לשאול: במכתב כותב הרב "הנח להם לישראל וכו'", למיטב זיכרוני יש בש"ס פעמיים "הנח להם לישראל" – האחת "אם אין נביאים הן – בני נביאים הן" (פסחים סו ע"א) והשנייה "מוטב שיהו שוגגין, ואל יהו מזידין" (שבת קמח ע"ב) – לאיזה מהן מתכוון הרבי? הוא השיב במילה אחת באידיש "ביידי" (לשניהם).

ביחידות שאל אותי הרבי: נו, כבר ברכתם היום ברכת כהנים? כשעניתי שלא, שהרי בחו"ל עולים רק במוסף של יום טוב, השיב: אבל יש כאן בתי כנסת של ספרדים, והם עולים בכל יום". אחר כך שמעתי שהרבי שאל שאלה זו עוד שני רבנים כהנים מארץ ישראל – מרן הגאון הרב הראשי וראש ישיבת 'מרכז הרב' הרב אברהם כהנא שפירא זצ"ל ויבלחט"א הרב הגאון רבה של רחובות הרב שמחה הכהן קוק שליט"א.